

Werkagenda:

Thuiszitterspact primair onderwijs Tilburg en gemeente Tilburg

Ambitie Gemeente Tilburg

Kinderopvang, PO, VO en MBO hebben samen met Gemeente Tilburg in het Uitvoeringsprogramma LEA Tilburg 2015/2018 onderstaande ambitie geformuleerd:

Tilburg werkt aan de talentontwikkeling van alle kinderen en jongeren. Dit met als doel dat zij opgroeien tot burgers die erbij horen en meedoen in de maatschappij. Goed onderwijs is van belang voor ontplooiing, duurzaam werk en sociaal welzijn. In de gemeente wordt het realiseren van een doorgaande leer- en ontwikkelingslijn voor jongeren gezien als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle bij het kind betrokken partners. Om dat te realiseren werken partners zoveel mogelijk samen en maken gebruik van elkaars kennis en expertise.

Ambitie T-primair

Samenwerkende ketenpartijen primair onderwijs gemeente Tilburg, de Toegang en gemeente Tilburg hebben in het voorjaar 2017 de handen ineengeslagen om deze ambitie te vertalen in een verzuimaanpak, gericht op verzuimpreventie en zo snel mogelijk voorkomen van thuiszitten. Deze thuiszittersaanpak sluit aan bij ambitie van het Landelijk Thuiszitterspact, waarin afspraken staan die ertoe moeten leiden dat het aantal thuiszitters de komende jaren omlaag wordt gebracht met als doel dat uiterlijk in 2020 - of zoveel eerder- geen enkel kind langer dan drie maanden thuiszit zonder een passend aanbod aan onderwijs en/of zorg.

Qua ambitie lopen primair en voortgezet onderwijs gelijk op. In de uitvoering verschillen beide schooltypen echter dermate, zodat er gekozen is voor een gescheiden uitwerking van de thuiszittersaanpak. In deze uitwerking is wel geborgd dat er ruim aandacht is voor de doorlopende leer- en ondersteuningslijnen met zowel de VVE-organisaties als het voortgezet onderwijs.

Verbreding van het Pact naar andere scholen en gemeenten waar plein013 werkzaam is, wordt in 2018 opgepakt. Een aantal schoolbesturen heeft zich hiervoor reeds gemeld.

Doelstelling

Vanuit bovenstaande ambitie werken primair onderwijs Tilburg, Samenwerkingsverband Plein013, leerplicht Tilburg en betrokken ketenpartners, waaronder GGD en IMW, aan een werkagenda die in de loop van het schooljaar 2017/2018 wordt geïmplementeerd. Hierin wordt ingegaan op:

- Leerplicht en T-primair – ieder vanuit eigen verantwoordelijkheid – werken aan een gezamenlijke verzuimaanpak, gericht op verzuimpreventie en het voorkomen van thuiszitten. Kortom, een aanpak gericht op alle vormen van schoolverzuim.
- Onderdeel van deze aanpak is het implementeren van een opschalingsmodel voor zware casuïstiek die vraagt om onconventionele oplossingen, waaronder doorzettingsmacht.

Uitwerking gezamenlijke verzuimaanpak

Onderwijs en gemeente dragen een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de ontwikkelkansen van jeugdigen. Het onderwijs heeft zorgplicht en de gemeente is verantwoordelijk voor de jeugdhulpplicht. Samen maken ze afspraken hoe leerlingen die een ondersteuningsvraag hebben ondersteuning krijgen. Werkafspraken hiervoor worden gemaakt in de Lokaal Educatieve Agenda (LEA).

Een gezamenlijke verantwoording van onderwijs en gemeente is om te komen tot een werkwijze, waarin ondersteuningsvragen van jongeren tijdig worden gesignaleerd en geanalyseerd, zodat er passende interventies kunnen worden ingezet. De Toegang – gefinancierd door gemeente Tilburg – is hierbij een belangrijke partner.

Onderwijs, leerplicht en Toegang zijn – ieder vanuit hun eigen verantwoordelijkheid – gekomen tot de volgende aanpak: Wanneer een ondersteuningsteam onvoldoende invulling kan geven aan de vraag van een leerling, is nu geborgd dat er wordt opgeschakeld naar andere tafels met deelnemers die beschikken over andere competenties en bevoegdheden. (zie fig 1. Opschalingsmodel) Op die manier wordt er ten alle tijden voor gezorgd dat iedere leerling een passend aanbod krijgt. Hieronder staan de taken en verantwoordelijkheden van de betrokken partijen nader uitgewerkt.

A. Ouders en leerling

Ouders/verzorgers zijn eerstverantwoordelijk voor de ontwikkeling van hun kind. Langdurig of frequent verzuim van leerlingen is in veel gevallen een signaal van achterliggende problematiek. Wanneer verzuim zich voordoet, is het van belang om zo snel mogelijk actie te ondernemen. De school en ketenpartners zijn de eerst aangewezen om te achterhalen wat de ondersteuningsvraag is van de verzuimende leerling.

Het is belangrijk om de ouders direct hierbij te betrekken en samen met hen op te trekken. De ervaring leert dat het snel betrekken van de ouders veel verdere problemen kan voorkomen. Daarbij spelen veel ondersteuningsvragen ook in de context van thuis, waardoor een nauwe samenwerking met de ouders/verzorgers noodzakelijk is. School en professionals dienen aandacht te schenken aan het vermogen van de ouders om effectief te handelen en invulling te kunnen geven als gelijkwaardige partner bij het realiseren van de ondersteuningsvraag van hun kind. Het begeleiden van de ouders hierin kan een flinke claim leggen op de energie en tijd, maar het is wel voorwaardelijk om tot een duurzame oplossing te komen.

B. De school

De school is verantwoordelijk voor onderstaande taken en activiteiten:

- Bevoegd gezag van de PO-scholen dragen zorg voor een passend aanbod voor alle aangemelde en ingeschreven leerlingen conform de richtlijnen voor passend onderwijs.
- Heeft een goed werkend registratiesysteem waarmee zij aan de wettelijke meldingsplicht kan voldoen.
- Borgt dat de verzuiminformatie van leerlingen die tijdelijk op een andere locatie onderwijs volgen, opgenomen wordt in het verzuimsysteem van de school van herkomst.

- Handelt volgens het wettelijk verzuimkader en meldt alle vormen van relatief verzuim (o.a. 16 uur in 4 weken) bij DUO conform wetgeving of eerder als de situatie daar om vraagt.
- Volgt ook leerlingen die geoorloofd afwezig zijn nauwlettend. Daar waar zorg ontstaat over de reden van verzuim, wordt de GGD betrokken en leerplicht geïnformeerd.
- Bespreekt leerlingen met langdurig of zorgelijk verzuim in het ondersteuningsteam.
- Signaleert de ondersteuningsvraag van de leerling en grijpt tijdig in ter voorkoming van uitval. Eventueel door inschakeling van de toegangsmedewerker op school;
- Stelt een plan van aanpak op voor leerlingen die in het ondersteuningsteam besproken worden. Het benoemen van de regievoeder maakt hier onderdeel van uit.
- Betreft ouders/verzorgers van leerlingen met een ondersteuningsvraag direct bij de aanpak en ondersteunt hen daar waar vragen zijn over de verdere ontwikkeling van hun kind op school (mee oplopen).
- Meldt een leerling die langdurig relatief verzuimen (geoorloofd en ongeoorloofd) bij de directeur van het samenwerkingsverband en bij leerplicht conform gemaakte afspraken.
- Adviseert leerplicht op aanvraag bij het onderzoek over de afgifte van een vrijstellingen waaronder 5 onder a.
- Heeft bovenstaande activiteiten en afspraken vastgelegd in een verzuimprotocol en draagt zorg voor het periodiek actualiseren hiervan.
- Draagt zorg voor een passend onderwijs-zorgarrangement voor de thuiszittende leerlingen of leerlingen waar thuiszitten dreigt.
- Betreft indien nodig een onderwijsconsulent als onafhankelijke deskundige om tot een oplossing te komen.
- Is in het kader van passend onderwijs verantwoordelijk voor de leerling die staat ingeschreven. Dit impliceert b.v. voor thuiszittende leerlingen dat school contact onderhoudt met de leerling en de betrokken instellingen rondom de leerling, gericht op het herstel van de schoolgang. Indien de leerling (intensieve) zorg ontvangt, is de inhoudelijke voortgang belegd bij de Toegang. Toegang stemt af met school over het verdere procesverloop.

C. Samenwerkingsverband Plein013:

De werkagenda sluit aan bij notitie Overlegtafel Thuiszitten van Plein013.

Plein013 en de scholen hanteren het uitgangspunt dat scholen zolang mogelijk de verantwoordelijkheid dragen over hetgeen met hun leerlingen gebeurt. Zij zijn en blijven zo lang mogelijk 'eigenaar' van de casus. School is immers de partij die zowel het kind als de ouders/verzorgers het beste kent en daarmee het effectiefst kan handelen.

Plein013 is verantwoordelijk voor onderstaande taken en activiteiten:

- Op alle PO-scholen is een consulent van Plein013 actief die de intern begeleider (IB-er) en collega's praktisch ondersteunt bij vraagstukken van pedagogisch-didactische aard, verzuimbeheer en optreedt als intermediair/ mediator tussen school en ouders daar waar de relatie dat vraagt.
- Leerlingen met een grote ondersteuningsvraag worden op school besproken door het ondersteuningsteam. Indien dit team binnen uiterlijk 4 weken onvoldoende voortgang boekt, wordt er advies gevraagd bij het SWV-loket voor toelaatbaarheidsverklaringen (TLV-loket).

De makelaars van het TLV-loket geven advies en nemen, indien wenselijk direct deel aan het casusoverleg.

- Schaalt in samenspraak met school en ouders/verzorgers op naar de actietafel, wanneer er – binnen de in het plan van aanpak afgesproken tijd – geen passende oplossing voor de leerling is gerealiseerd.
- Draagt zorg voor een volledige lijst met langdurig relatief verzuimende leerlingen (thuiszitters) en registreert de reden van thuiszitten en de afspraken rond de aanpak. De benodigde basisinformatie ontvangt Plein013 via de schooldirecties.
- Bespreekt maandelijks de lijst van absoluut en relatief verzuimende leerlingen met de leerplicht. Cijfers worden geanalyseerd en vervolgstappen bepaald en vastgelegd.
- Adviseert leerplicht op aanvraag bij het onderzoek naar de mogelijke afgifte van een vrijstellingen onder 5 onder a.

D. Leerplicht/RMC

De leerplichtambtenaar (LPA) werkt vanuit een wettelijk kader, welke beschreven staat in de Leerplichtwet en is voor het handhavingsdeel een vaststaand gegeven. Voor de preventieve verzuimaanpak wordt het handelingskader in hoge mate bepaald door de ambitie die de gemeentelijke organisatie heeft geformuleerd voor leerplicht /RMC. Zo heeft gemeente Tilburg de wens geuit dat leerplicht proactief acteert en actief bijdraagt aan een preventieve aanpak, gericht op het opsporen en voorkomen van langdurig verzuim en thuiszitten. Kernbegrippen hierbij zijn: zichtbaarheid op school, proactief handelen en partnership in het gemeenschappelijk aanpakken van verzuim.

In Tilburg is een leerplichtambtenaar aan een school gekoppeld en vervult de volgende taken:

- De rol van intermediair tussen school en ouders, om met elkaar duidelijkheid te krijgen over de reden van ongeoorloofd verzuim;
- Het effectief bijdragen aan verbinden van partijen door o.a. het realiseren van goede samenwerking in de keten;
- Het toezichthouden op het proces en vervolgstappen die voortkomen uit het handelingsplan gemaakt door het ondersteuningsteam.

Concreet betekent dit dat leerplicht:

- Handelt volgens het wettelijk kader, zoals uitgewerkt in de Methodische aanpak Schoolverzuim (= werkwijze waarin gestuurd wordt op preventie en vrijwillige (jeugd) hulp welke is uitgewerkt door ketenpartijen, waaronder VNG, het Openbaar Ministerie, Ingrado en de Raad voor de Kinderbescherming) en aanvullende lokale afspraken, zoals vastgelegd in de verzuimkaart november 2017.
- Actief bijdraagt aan casuïstiekbesprekingen van Plein013 waar het gaat om ondersteuningsvragen in relatie tot ongeoorloofd en geoorloofd verzuim en het ontdekken van trends daarin.
- Actief bijdraagt aan de casuïstiekbesprekingen op school waar het gaat om ondersteuningsvragen in relatie tot ongeoorloofd en geoorloofd verzuim.

- Legt (mede) contact met de Toegang als de ondersteuningsvraag van de leerling niet onderwijs gerelateerd is.
- Is medeverantwoordelijk om casuïstiek op te schalen wanneer er onvoldoende voortgang in het proces is.
- Bewaakt (mede) de voortgang van afspraken die zijn gemaakt en beschreven staan in het plan van aanpak van leerlingen met een ondersteuningsvraag;
- Draagt zorg voor het activeren van absoluut verzuimende leerlingen om zich in te schrijven bij een school. (De LPA heeft een adviserende rol bij het begeleiden naar school. De ouders/verzorgers zijn verantwoordelijk voor het inschrijven op een school.)
- Treedt in overleg met ouder/verzorger en leerling over de aanvraag van een vrijstelling en monitort deze vrijstellingen;
- Vraagt advies aan Plein013 en of school in geval het een inschreven leerling betreft, waarvan de ouders een verzoek indienen voor een vrijstelling op grond van artikel 5 onder a van de Leerplichtwet;

E. De Toegang

Schoolmaatschappelijk werk en de jeugdverpleegkundige van een wijkteam – medewerkers van de Toegang – hebben een belangrijke rol in het vroegtijdige signaleren en snelle inzet van kortdurende ondersteuning aan leerlingen. Zij zorgen voor de noodzakelijke aansluiting tussen primair onderwijs en het wijkteam op het moment dat het gaat om jongeren binnen gezinnen met een meervoudige problematiek.

Daarnaast is aan iedere PO-school een schoolmaatschappelijk werker en een jeugdarts verbonden. Deze medewerkers van de Toegang beschikken over specifieke expertise op het gebied van hulpverlening en ondersteuning voor jeugdigen tussen 5-12 jaar. Zij bieden ondersteuning wanneer leerlingen niet school gerelateerd zorgelijk gedrag vertonen. Dit geldt ook voor thuiszittende jongeren waar bijvoorbeeld sprake is van meervoudige problematiek. Wanneer gespecialiseerde jeugdzorg nodig is beschikken deze medewerkers over het mandaat om een beschikking af te geven. Daarnaast schakelen zij op het juiste moment het wijkteam in wanneer het meervoudige problematiek betreft binnen het gezin.

Opschalen van casuïstiek

De werkagenda: Sluitende thuiszittersaanpak

A. Definities

Het is van belang dat betrokken partners dezelfde taal spreken. Om dit te bereiken wordt gebruik gemaakt van het 'begrippenkader schoolverzuim'¹ van OCW.

B. Stappenplan

Het doel is een op hoofdlijn eenduidig opschalingsmodel voor alle scholen. Dit impliceert dat er naast gezamenlijke werkafspraken ook ruimte is om maatwerk te leveren, passend bij de specifieke context van een school. Het opschalingsmodel kent 4 stappen:

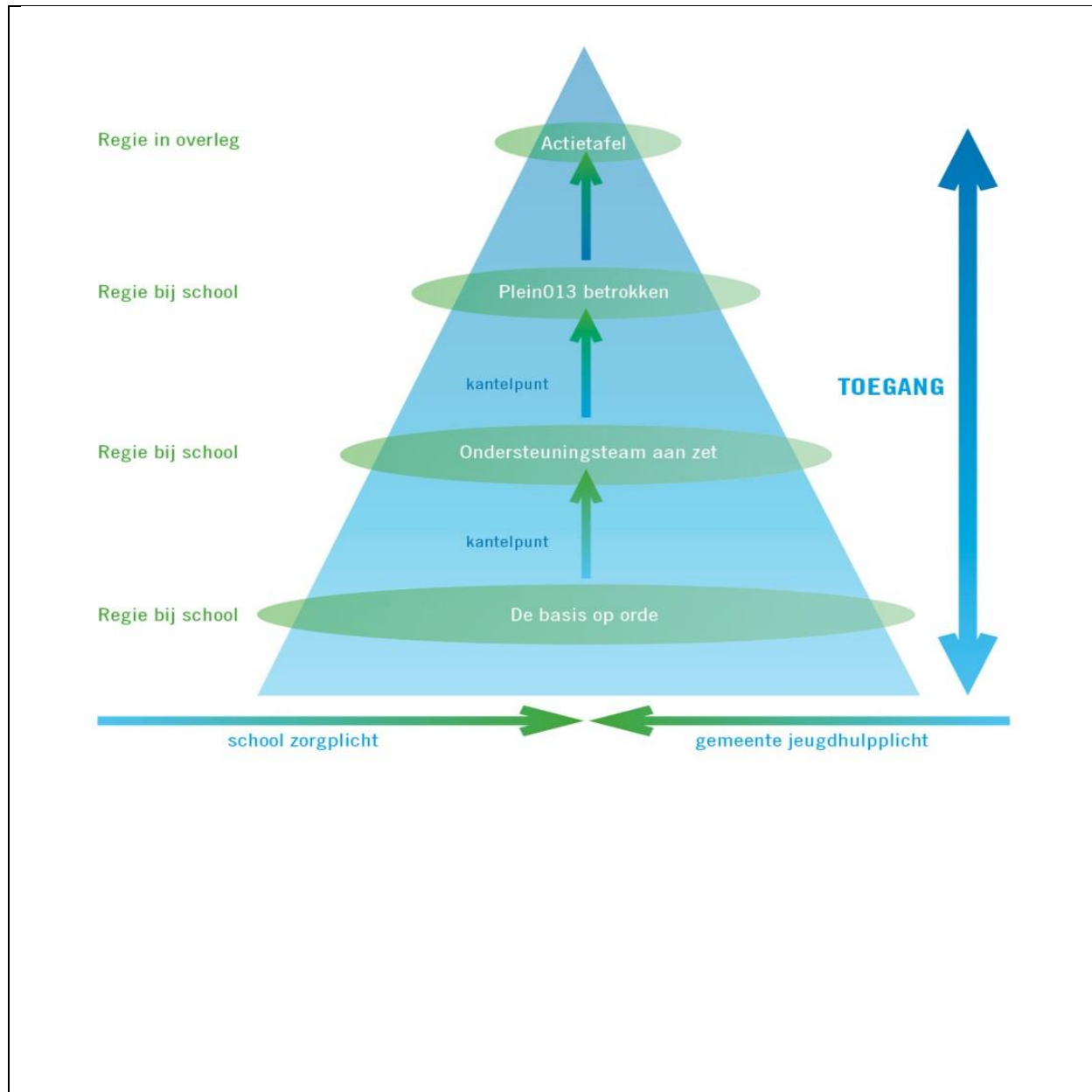
1. De basis op orde
2. Ondersteuningsteam aan zet,
3. Plein013 betrokken
4. De actietafel

Dit opschalingsmodel is gericht op het escaleren van een ondersteuningsvraag, waarbij geen voortgang geboekt wordt naar een volgend niveau. Een niveau waar andere organisaties en/ of medewerkers met andere competenties en mandatering aan de slag gaan om zo spoedig mogelijk een passende oplossing te vinden voor de leerling.

De stappen staan hieronder nader uitgewerkt. Voor alle stappen geldt dat de werkwijze oplossingsgericht is. De activiteiten worden altijd geëvalueerd, zodat er geleerd wordt van eerdere ervaringen en waar van toepassing wordt de werkwijze geoptimaliseerd.

¹ <http://www.onderwijsjeugd.nl/wp-content/uploads/2015/09/Begrippenkader-schoolverzuim.pdf>

Figuur 1. Model voor het opschalen van casuïstiek om te komen tot een sluitende aanpak.

Stap1. De basis op orde

Doel	<p>School organiseert een sluitende aanpak om jongeren die ongeoorloofd of geoorloofd verzuimen snel in beeld te brengen, waarna gerichte interventies de normale schoolgang moeten herstellen.</p> <p>Voor een beperkt aantal kinderen geldt dat onderwijs (tijdelijk) niet haalbaar is. Voor deze groep moet is dagbesteding aanvullend op (of i.p.v.) onderwijs een optie.</p>
Betrokkenen	<ul style="list-style-type: none">• Leerkracht• Ouders en leerling• IB-er <p>Afhankelijk van de ondersteuningsvraag aangevuld met:</p> <ul style="list-style-type: none">• Plein013-consulent• De Toegang (Maatschappelijk werk en/ of jeugdverpleegkundige)• Leerplicht
Regie belegd bij	<p>De directeur van de school of een daartoe aangewezen en gemandateerde medewerker van school.</p>
Concrete werkwijze	<p>School heeft een protocol voor verzuimsignalering, registratie en verzuimanalyse. Dit vormt de basis voor interventies, gericht op het snel herstellen van de normale schoolgang.</p> <p>Wettelijk verzuim (16 uur in 4 weken) wordt volgens wettelijke regels gemeld bij DUO. Aanvullend maken school en leerplicht afspraken over hoe te handelen bij vormen van zorgelijk verzuim (DUO-overig), waaronder het geoorloofde verzuim (ziek). Er zijn procedureafspraken over de inzet van de jeugdarts of de jeugdverpleegkundige.</p> <p>Afhankelijk van type onderwijs en schoolcultuur kunnen er maatwerkafspraken gemaakt worden met leerplicht over momenten van melden en de daaropvolgende interventies. Verzuimpreventie is hierbij de leidraad.</p> <p>Ouders/verzorgers worden altijd zo spoedig mogelijk betrokken bij het bespreken van ondersteuningsvraag van de leerling. Wij lopen mee op met hen om ondersteuning te bieden bij het formuleren en realiseren van de gewenste oplossing.</p>
Kantelpunt	<p>Wanneer interventies van betrokken functionarissen – binnen uiterlijk 3 weken – niet leiden tot het herstel van de schoolgang dan wel de gemaakte afspraak, vindt opschaling plaats naar het ondersteuningsteam.</p>
Referentie documenten	<ul style="list-style-type: none">• Handreiking 'Uw verzuimregistratie goed benut'²• MAS-procedure leerplicht³• Begrippenkader schoolverzuim⁴

² <http://steunpuntpassendonderwijs-vo.nl/handleiding-verzuimregistratie-goed-benut/>

³ [https://www.ingrado.nl/assets/uploads/Methodische_Aanpak_Schoolverzuim_\(MAS\).pdf](https://www.ingrado.nl/assets/uploads/Methodische_Aanpak_Schoolverzuim_(MAS).pdf)

⁴ <http://www.onderwijsjeugd.nl/wp-content/uploads/2015/09/Begrippenkader-schoolverzuim.pdf>

	<ul style="list-style-type: none"> • Aansprekende verzuimprotocollen collega PO-scholen
Opmerking	De uitwerking van 'de basis op orde', kan per school andere accenten bevatten. Het verschil in accent laat onverlet dat van iedere school verwacht wordt zich te houden aan de wettelijke norm en een actief en transparant verzuimbeleid te voeren gericht op preventie, waarover ze inhoudelijk afstemmen met leerplicht.

Stap 2. Het ondersteuningsteam aan zet

Doel	Het ondersteuningsteam van school bespreekt de ingebrachte leerling en probeert binnen een maand (of te bepalen tijd) een oplossing te realiseren die leidt tot het herstel van het gewone schoolleven.
Betrokkenen	<ul style="list-style-type: none"> • Ouders en leerling • Toegang • IB-er • Leerplicht • Consulent plein013
Regie belegd bij	School in de persoon van de directeur dan wel een specifiek voor deze casus aangewezen persoon.
Concrete werkwijze	De IB-er draagt de leerling ter bespreking voor in het ondersteuningsoverleg. Met betrokken ouders/verzorgers, leerling en experts wordt gezocht naar een passende oplossing. Er wordt een SMART plan van aanpak opgesteld en een moment bepaald waarop terugkoppeling plaatsvindt. Voorzitter en leden van het overleg houden elkaar scherp op het tijdig en volledig realiseren van de doelstelling.
Kantelpunt	Wanneer de doelstelling niet binnen de bepaalde tijd (uiterlijk 1 maand) is gerealiseerd en andere oplossingen niet in beeld zijn, vindt opschaling plaats naar het SWV/ TLV-loket.
Referentie documenten	<p>Handreiking 'Uw verzuimregistratie goed benut'</p> <p>Handreiking 'Doorzettingsmacht organiseren'⁵</p> <p>Mas procedure leerplicht</p>

⁵ <https://www.passendonderwijs.nl/wp-content/uploads/2017/05/Handreiking-Doorzettingsmacht-Organiseren.pdf>

Stap 3. Plein013 betrokken

Doel	Plein013 biedt gerichte ondersteuning via de makelaars van het TLV-loket. Zij ondersteunen de school bij het oplossen van complexe ondersteuningsvragen van de leerling. Bijkomend doel is het versterken van het handelingsvermogen van school. De basisvraag is altijd 'wat heeft de school nodig om deze leerling passend onderwijs te bieden?'
Betrokkenen	Afhankelijk van de casuïstiek zijn betrokken: <ul style="list-style-type: none">• IB-er• Ouders/ leerling• TLV-loket• Directeur plein013• Experts uit de Toegang• Leerplicht
Concrete aanpak	Het ondersteuningsteam roept de hulp in van het TLV-loket. De makelaars van dit loket adviseren het team en sluiten waar wenselijk direct aan bij de casusbespreking. Indien aanvullende deskundigheid nodig is, draagt Plein013 daar zorg voor.
Regie belegd bij	In onderlinge afstemming bij één van de aanwezigen. (In principe de persoon die het dichtst bij de ouders staat.)
Kantelpunt	Wanneer de doelstelling niet binnen de bepaalde tijd is gerealiseerd en betrokkenen geen uitweg meer zien, vindt opschaling plaats naar de actietafel.
Referentie documenten	Handreiking 'Doorzettingsmacht organiseren'

Stap 4. De Actietafel

Doel	<p>Er primair voor zorgen dat voor deze leerling – waar de problematiek tot nu toe onoplosbaar is gebleken – op korte termijn een passende (onderwijs)plek is geregeld.</p> <p>Parallel: vanuit het perspectief van een lerende organisatie terugkijken op het gelopen proces en met elkaar vaststellen of op basis van de waarnemingen een aanpassing in het systeem wenselijk is.</p>
Betrokkenen	Een kleine vaste groep gesprekspartners naast ouder/verzorger.

	<p>Besturen van de deelnemende organisaties hebben:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aangewezenen mandaat gegeven om beslissingen te nemen binnen eigen organisatie; • De voorzitter van het overleg mandaat gegeven – indien noodzakelijk – bindende besluiten te nemen (doorzettingsmacht). • Het voorzitterschap kan worden belegd bij de gemeente of een onafhankelijke derde. In de startfase is dat aan te bevelen. <p>Mogelijke gesprekspartners:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gemeente: teammanager sociaal en /of leerplicht • Directeur Plein013 • Directeur/ bestuurder van betrokken PO • Directeur/ bestuurder van het VO (optioneel) • Ouders/verzorgers en leerling
Concrete aanpak	<p>Plein013 draagt de casus waarin men het gestelde doel niet kon bereiken over aan de voorzitter van de Actietafel. Deze organiseert – met ondersteuning van Plein013 – een bijeenkomst op maat, afgestemd op de voorliggende casuïstiek. Bij de samenstelling wordt nadrukkelijk gelet op de benodigde expertise en mandaat van de deelnemers om beslissingen rond de plaatsing van de leerling te realiseren en waar nodig te forceren. Dit overleg is immers het hoogste opschalingsniveau. Het overleg eindigt met de afspraak dat één van de betrokken organisaties de verantwoording op zich neemt om deze leerling een plaats te bieden.</p>
Regie belegd bij	<p>Voorzitter van de Actietafel, dan wel een van de overige betrokkenen. In het overleg te bepalen.</p>
Kantelpunt	<p>Er is geen kantelpunt meer. Betrokkenen staan voor de taak om dit probleem nu op te lossen.</p>
Referentie documenten	<p>Handreiking ‘Doorzettingsmacht organiseren’</p>